

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Навчально-науковий медичний інститут
Кафедра соціальної роботи, педагогіки і логопедії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

 Юрій КОТЛЯР

«29» 08 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Галузь знань: А Освіта

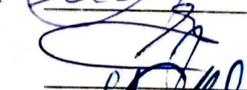
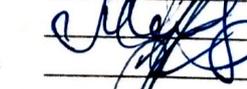
Спеціальність: А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Предметна спеціальність А4.11 Фізична культура

Розробник
Завідувач кафедри розробника
Завідувач кафедри спеціальності
Гарант освітньої програми спеціальності
Директор ННМІ
Директор НН ІПО
Начальник НМВ

Руслан ЧУБУК
Наталія САВІНОВА
Надія ДОВГАНЬ
Інна ГОРОДИНСЬКА
Олена КУЗНЕЦОВА
Катерина ЗУБ
Євгенія ПОСТИКІНА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Психологія	
Галузь знань	А Освіта	
Спеціальність	А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)	
Предметна спеціальність	А4.11 Фізична культура	
Освітня програма	Середня освіта (Фізична культура)	
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)	
Статус дисципліни	Цикл загальної підготовки	
Курс навчання	I	
Навчальний рік	2025-2026	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	1	1-3
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	3 кредити / 90 годин	
Структура курсу:	Денна форма	Заочна форма
	лекції	6
	семінарські заняття	4
самостійна робота студентів	60	80
% аудиторного навантаження	33%	11%
Мова викладання	Українська	
Форма підсумкового контролю	залік	залік

2. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Метою навчальної дисципліни «Психологія» є формування у здобувачів вищої освіти знань щодо розуміння сутності психічних процесів відчуття, сприймання, уваги, пам'яті, мислення, мовлення, уяви, емоцій, волі, а також психічних явищ свідомості, самосвідомості, діяльності, самопізнання; формувати цілісне системне уявлення про їх природу і властивості, механізми і закономірності.

Завдання (навчальні цілі) дисципліни – полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти складових інтегральної компетентності: здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачає застосування основних психологічних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов; загальних і фахових компетентностей: здатності оперувати категоріально-понятійним апаратом психології; здатності до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

Розроблена програма відповідає освітній програмі та орієнтована на **формування компетентностей**:

Інтегральна компетентність (ІК)	
Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти	
Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК9	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)
ЗК11	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях
ЗК12	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	
ФК4	Здатність до пошуку ефективних шляхів мотивації учнів до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання), цілеспрямованості, організованості, працьовитості, відповідальності.

2.2. Передумови для вивчення дисципліни

Навчальна дисципліна «Психологія» ґрунтується на знаннях отриманих студентами з предметів «Філософія та суспільствознавство», «Інформаційні технології у сфері освіти»,

«Анатомія людини з основами морфології», «Рухливі та спортивні ігри з методикою викладання», «Теорія здоров'я та здорового способу життя».

2.3. Очікувані результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти мають:

знати: загальнотеоретичні положення та методи загальної психології, основні наукові поняття і пов'язані з ними закономірності;

вміти: застосовувати одержані знання в практичній діяльності, вирішувати психологічні завдання, аналізувати психологічно значущі ситуації та факти в професійній діяльності, вміло застосовувати методи дослідження закономірностей психіки, обробляти отримані дані та адекватно їх інтерпретувати.

Відповідно до освітньої програми очікувані результати навчання включають:

ПРН 4	Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне та самокритичне мислення
ПРН 18	Аналізувати психічні процеси, стани та властивості людини під час занять фізичною культурою і спортом
ПРН 25	Уміти формувати в учнів стійку мотивацію до занять фізичною культурою, здорового способу життя, підтримання належного рівня фізичної активності через розвиток грамотності у фізичній культурі

Контроль за засвоєнням матеріалу. Контроль знань студентів здійснюється у формі поточного та підсумкового етапів. Поточний контроль здійснюється під час вивчення тем, проведення семінарських занять. Підсумковий контроль проводиться у відповідності з навчальним планом у формі заліку який має на меті перевірку знань студентів з теорії і виявлення навичок застосування отриманих знань при вирішенні практичних завдань, а також навичок самостійної роботи з навчальною і науковою літературою. Оцінювання самостійної роботи студентів проводиться відповідно до критеріїв і шкали оцінювання.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1 Денна форма навчання

№	Теми	Лекції	Семінари	Сам. робота
1.	Тема 1. Предмет і структура психології	2	2	7
2.	Тема 2. Розвиток психіки та свідомості	2	2	7
3.	Тема 3. Методи психології	1	1	4
4.	Тема 4. Психологічна структура особистості	2	2	7
5.	Тема 5. Психіка як осередок життя: Психологічний аналіз діяльності, Мова і мовлення, Спілкування. Увага	2	2	7
6.	Тема 6. Пізнавальні психічні процеси: Відчуття, Сприймання, Мислення, Уява, Пам'ять.	2	2	7
7.	Тема 7. Емоційно-вольові процеси: Емоції, Почуття, Воля.	2	2	7
8.	Тема 8. Інструментальна функція психіки: Темперамент, Здібності, Характер	2	2	7
Всього за курсом 90 годин		15	15	60

3.2 Заочна форма навчання

№	Теми	Лекції	Семінари	Сам. робота
1.	Тема 1. Предмет і структура психології. Розвиток психіки та свідомості. Психологічна структура особистості	2		16
2.	Тема 2. Психіка як осередок життя: Психологічний аналіз діяльності, Мова і мовлення, Спілкування. Увага	2		16
3.	Тема 3. Пізнавальні психічні процеси: Відчуття, Сприймання, Мислення, Уява, Пам'ять.	2		16
4.	Тема 4. Емоційно-вольові процеси: Емоції, Почуття, Воля.		2	16
5.	Тема 5. Інструментальна функція психіки: Темперамент, Здібності, Характер		2	16
Всього за курсом 90 годин		6	4	80

4. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1 План лекційних занять – денна форма

№ лекції	Кіл-сть год.	Тема лекції	Ключові питання, що розглядаються
Лекція 1.	2	Предмет і структура психології	Становлення психології як науки, етапи розвитку психології. Структура сучасної психології. Основні галузі психології. Співвідношення наукової і життєвої психології. Особливості психології як науки. Методологія сучасної психології. Характеристика основних методів психології. Основні принципи та завдання психології. Психологія в структурі сучасних наук
Лекція 2.	2	Розвиток психіки та свідомості	Етапи історичного розвитку психології: початкові уявлення про психіку. Уявлення античних та середньовічних філософів про душу та свідомість. Сучасний стан і найважливіші тенденції розвитку зарубіжної психології. Розвиток вітчизняної психології. Розвиток психологічної науки в Україні.
Лекція 3.	2	Методи психології	Методологічні принципи психології. Класифікація методів психології. Основні методи психології (спостереження і експеримент). Допоміжні методи психології (опитування, тестування, вивчення продуктів діяльності).
Лекція 4.	2	Психологічна структура особистості	Взаємозв'язок соціального та біологічного в особистості. Історія досліджень особистості. Біогенетичний, соціогенетичний та психогенетичний підходи до розвитку особистості. Формування та розвиток особистості в вітчизняних теоріях. Поняття про психологічну структуру особистості. Стійкість особистісних рис. Саморозвиток та самореалізація особистості. Соціалізація як необхідний етап розвитку особистості. Концепції структури особистості в теоріях вітчизняних психологів.
Лекція 5.	2	Психіка як осередок життя:	Психологічний аналіз діяльності Поняття діяльності. Специфіка людської діяльності та її атрибути. Діяльність та розвиток людини. Структура діяльності. Поняття про дії, рухи, операції та психофізіологічні функції.

			<p>Фізіологія рухів та фізіологія активності.</p> <p>Мова і мовлення Загальна характеристика мовлення. Роль мовлення в життєдіяльності й пізнавальної сфери людини. Функції мовлення. Зв'язок мовлення з іншими пізнавальними процесами. Види мовлення, їх характеристика. Монологічне та діалогічне мовлення. Індивідуальні характеристики мовлення.</p> <p>Увага. Загальна характеристика уваги. Її роль в психіці і життєдіяльності людини. Основні види уваги. Їх характеристика. Фізіологічні основи уваги. Основні властивості уваги. Їх характеристика.</p>
Лекція 6.	2	Пізнавальні психічні процеси:	<p>Відчуття. Поняття про відчуття. Про природу відчуттів. Відчуття і перцептивна діяльність. Аналізатор. Класифікація відчуттів. Загальні закономірності відчуттів. Загальні властивості відчуттів. Адаптація. Взаємодія відчуттів. Сенсibilізація. Синестезія. Чутливість і вправи.</p> <p>Сприйняття. Загальна характеристика сприйняття. Фізіологічні основи сприйняття. Основні властивості і види сприйняття. Індивідуальні відмінності в сприйнятті і його розвиток у дітей. Предмет і фон в сприйнятті. Взаємовідносини цілого і частини в сприйнятті. Сприйняття простору. Сприйняття руху і часу.</p> <p>Мислення Загальна характеристика мислення. Фізіологічні механізми мислення. Логічні форми мислення. Мислення як процес. Мислення і рішення задач. Види мислення. Якість мислення.</p> <p>Уява Загальна характеристика уяви. Уява і мислення Види уяви. Мрія як особлива форма уяви. Психологічні механізми уяви. Операції уяви</p> <p>Пам'ять Загальні поняття про пам'ять. Види пам'яті. Загальна характеристика процесів пам'яті.</p>

			Запам'ятовування. Відтворення. Забування та збереження. Індивідуальні відмінності.
Лекція 7.	2	Емоційно-вольові процеси:	<p>Емоції Загальна характеристика емоцій і почуттів людини. Структура емоційної сфери людини. Функції і роль емоцій. Теорії емоцій. Фізіологічні механізми емоційних реакцій. Емоційне реагування і його характеристики. Різні підходи до класифікації емоцій. Класифікації емоцій у зв'язку з потребами. Розуміння емоцій іншого й емоційні здібності. Моделі характеристик, за якими розпізнаються емоції інших людей. Ідентифікація емоцій за мімікою та пантомімікою. Вплив особистісних особливостей на розуміння емоцій іншої людини.</p> <p>Почуття Характеристика різних почуттів. Співвідношення понять «почуття» і «емоція». Почуття як стійке емоційне ставлення до значимого об'єкта (емоційна установка). Характеристики емоційних відносин (властивості почуттів). Класифікація почуттів.</p> <p>Воля Стан проблеми волі в психології. Основні теорії волі 19 столітті. Питання теорії волі в працях І. М. Сеченова. Стан проблеми волі в психології 20 ст. в зарубіжних дослідженнях. Проблема природи волі в психології. Поняття вольової дії. Співвідношення імпульсивних, усвідомлених, довільних і вольових дій. Основні функції вольової дії. Вольове зусилля. Структура простого і складного вольового акту. Поняття вольові якості особистості. Склад вольових якостей. Структура і загальні характеристики вольових якостей. Класифікації вольових якостей. Загальна характеристика основних вольових якостей особистості.</p>
Тема 8.	2	Інструментальна функція психіки:	<p>Темперамент Темперамент як якість особистості. Фізіологічна основа темпераменту. Вивчення видів темпераменту в історії психології. Темперамент та основні</p>

		<p>властивості нервової системи людини. Типології темпераменту: за Гіппократом, за І. П. Павловим, за Г. Хеймансом та Е. Вірсмою, за Дж. Гілфордом та Л. Терстоуном. Концепція типів статури та темпераментом за У. Шелдоном і Е. Кречмером. Визначення темпераменту за Б. М. Тепловим. Концепція темпераменту В. М. Русалова.</p> <p>Здібності Загальне уявлення про здібності. Структура здібностей. Визначення здібностей за Б. М. Тепловим. 3. Природа людських здібностей. Характеристика загальних та спеціальних здібностей. Основні етапи розвитку здібностей. Здібності, задатки та генотип.</p> <p>Характер Загальне уявлення про характер. Особливості характеру як психічного феномену. Теоретичні та експериментальні підходи до дослідження характеру. Структура характеру. Типології характеру за: К. Леонгардом, О. Є. Лічко, К. Г. Юнгом, Е. Фромом. Закономірності формування характеру. Рис характеру та інші риси особистості. Класифікація рис характеру. Місце характеру в загальній структурі особистості. Характер і мотивація поведінки</p>
--	--	--

4.2 План лекційних занять – заочна форма

№ лекції	Кіл-сть год.	Тема лекції	Ключові питання, що розглядаються
Лекція 1.	2	Предмет і структура психології.	<p>Становлення психології як науки, етапи розвитку психології.</p> <p>Структура сучасної психології. Основні галузі психології. Співвідношення наукової і життєвої психології.</p> <p>Особливості психології як науки. Методологія сучасної психології. Характеристика основних методів психології.</p> <p>Основні принципи та завдання психології. Психологія в структурі сучасних наук.</p> <p>Розвиток психіки та свідомості.</p> <p>Етапи історичного розвитку психології: початкові уявлення про психіку.</p> <p>Уявлення античних та середньовічних філософів про душу та свідомість. Сучасний стан і найважливіші тенденції розвитку зарубіжної психології.</p> <p>Розвиток вітчизняної психології. Розвиток</p>

			<p>психологічної науки в Україні.</p> <p>Психологічна структура особистості. Взаємозв'язок соціального та біологічного в особистості. Історія досліджень особистості. Біогенетичний, соціогенетичний та психогенетичний підходи до розвитку особистості. Формування та розвиток особистості в вітчизняних теоріях. Поняття про психологічну структуру особистості. Стійкість особистісних рис. Саморозвиток та самореалізація особистості. Соціалізація як необхідний етап розвитку особистості. Концепції структури особистості в теоріях вітчизняних психологів.</p>
Лекція 2.	2	Психіка як осередок життя:	<p>Психологічний аналіз діяльності Поняття діяльності. Специфіка людської діяльності та її атрибути. Діяльність та розвиток людини.. Поняття про дії, рухи, операції та психофізіологічні функції. Фізіологія рухів та фізіологія активності.</p> <p>Мова і мовлення Загальна характеристика мовлення. Роль мовлення в життєдіяльності й пізнавальній сфери людини. Функції мовлення. Зв'язок мовлення з іншими пізнавальними процесами. Види мовлення, їх характеристика. Монологічне та діалогічне мовлення. Індивідуальні характеристики мовлення.</p> <p>Увага. Загальна характеристика уваги. Її роль в психіці і життєдіяльності людини. Основні види уваги. Їх характеристика. Фізіологічні основи уваги. Основні властивості уваги. Їх характеристика</p>
Лекція 3.	2	Пізнавальні психічні процеси:	<p>Відчуття. Поняття про відчуття. Про природу відчуттів. Відчуття і перцептивна діяльність. Аналізатор. Класифікація відчуттів. Загальні закономірності відчуттів. Загальні властивості відчуттів. Адаптація. Взаємодія відчуттів. Сенсibilізація. Синестезія. Чутливість і вправи.</p> <p>Сприйняття. Загальна характеристика сприйняття. Фізіологічні основи сприйняття. Основні властивості і види сприйняття. Індивідуальні відмінності в сприйнятті і</p>

			<p>його розвиток у дітей. Предмет і фон в сприйнятті. Взаємовідносини цілого і частини в сприйнятті. Сприйняття простору. Сприйняття руху і часу.</p> <p>Мислення Загальна характеристика мислення. Фізіологічні механізми мислення. Логічні форми мислення. Мислення як процес. Мислення і рішення задач. Види мислення. Якість мислення.</p> <p>Уява Загальна характеристика уяви. Уява і мислення. Види уяви. Мрія як особлива форма уяви. Психологічні механізми уяви. Операції уяви</p> <p>Пам'ять Загальні поняття про пам'ять. Види пам'яті. Загальна характеристика процесів пам'яті. Запам'ятовування. Відтворення. Забування та збереження. Індивідуальні відмінності.</p>
--	--	--	---

4.3 План семінарських занять – денна форма

№ семінару	Кіл-сть год.	Тема семінару	Ключові питання, що розглядаються
Семінар 1.	2	Предмет і структура психології	<ol style="list-style-type: none"> 1. Психологія як система наук що розвиваються. 2. Загальна характеристика основних етапів розвитку психології. 3. Проблема предмету сучасної психології. 4. Загальні та спеціальні галузі психології, їх завдання. 5. Основні галузі психології та принципи їх класифікації. 6. Характеристика основних сучасних психологічних шкіл. 7. Гуманістичні напрямки сучасної психології. 8. Глибинна психологія (психоаналіз). 9. Біхевіоризм та необіхевіоризм. 10. Психологічні школи. 11. Сучасні вітчизняні психологічні школи.
Семінар 2.	2	Психіка та свідомість. Несвідомі психічні процеси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості психічного відображення. 2. Виникнення психіки. 3. Психіка та її відмінність від інших властивостей матерії. 4. Чутливість та відчуття, їх властивість та основні розбіжності порівняно з подразливістю. 5. Роль властивостей зовнішніх подразників у формуванні поведінки нижчих тварин.

			<ol style="list-style-type: none"> 6. Диференціація органів чутливості. Вузлова нервова система та ланцюгова поведінка тварин. 7. Вчення про умовні та безумовні рефлекси. 8. Загальні проблеми виникнення психіки людини. 9. Особливості психіки людини. 10. Загальна характеристика класу неусвідомлюваних механізмів свідомих дій. 11. Особливості неусвідомлюваних автоматизмів: первинні автоматизми, автоматизовані дії. 12. Формування навичок як автоматизованих дій. 13. Характеристика настанови як готовності організму чи суб'єкта до дії, або реагування. 14. Види настанов: моторна, розумова, перцептивна. 15. Теорія несвідомого. Основні форми прояву несвідомого: сновидіння, помилкові дії, невротичні симптоми.
Семінар 3.	2	Методи психології	<ol style="list-style-type: none"> 1. Методологічні принципи психології. Класифікація методів психології. 2. Основні методи психології (спостереження і експеримент). 3. Допоміжні методи психології (опитування, тестування, вивчення продуктів діяльності). 4. Проблеми методу дослідження в психології. 5. Експериментальний метод в психології. 6. Квазіексперимент як метод дослідження в психології. 7. Комп'ютерні методи в психології. Сучасне уявлення про роль методів спостереження та самоспостереження в психології.
Семінар 4.	2	Психологічна структура особистості	<ol style="list-style-type: none"> 1. Індивід як біосоціальне явище. Первинні та вторинні якості індивіда. 2. Визначення поняття "особистість". Якості особистості. 3. Поняття "індивідуальність" в сучасній психології. 4. Диференціація напрямків дослідження особистості XX ст. 5. Класифікація сучасних психологічних теорій особистості.
Семінар 5.	2	Психіка як осередок життя:	<p>Діяльність</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика поняття

			<p>"діяльність".</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Спонукальні причини діяльності. 3. Цілі та мотиви діяльності. Мотиви та потреби людини. 4. Механізм формування мотивів. 5. Провідний вид діяльності 6. Характеристика гри як виду людської діяльності. Класифікація ігор. 7. Праця – головний вид діяльності в становленні особистості. 8. Загальна характеристика операційно-технічних аспектів діяльності. 9. Рух як елемент рухових та комунікативних дій. 10. Властивості та особливості операцій. <p>Мова і мовлення</p> <ol style="list-style-type: none"> 11. Загальна характеристика мовлення. 12. Роль мовлення в життєдіяльності й пізнавальної сфери людини. 13. Функції мовлення. 14. Зв'язок мовлення з іншими пізнавальними процесами. 15. Види мовлення, їх характеристика. Усне та письмове мовлення. Монологічне та діалогічне мовлення. 16. Індивідуальні характеристики мовлення. 17. Основні теорії мовлення: <p>Увага</p> <ol style="list-style-type: none"> 18. Проблема уваги в сучасній психології. 19. Основні теорії уваги. 20. Загальна характеристика уваги. 21. Види уваги. 22. Структура уваги. Властивості уваги. 23. Розгубленість, її типи.
Семінар 6.	2	Пізнавальні психічні процеси:	<p>Відчуття. Сприйняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика відчуттів як почуттєвого пізнання. 2. Основні компоненти процесу відчуття. 3. Основні властивості відчуттів. 4. Класифікація відчуттів. 5. Психофізичні закономірності відчуттів. 6. Поняття "порогів чутливості". 7. Психофізіологічні закономірності відчуттів. 8. Адаптація, Сенсibilізація, Синестезія. 9. Загальна характеристика сприйняття як почуттєвої форми пізнання. 10. Основні теорії сприйняття в психології. 11. Основні властивості сприйняття. 12. Сприйняття як перцептивна діяльність. 13. Види сприйняття. 14. Порівняльна характеристика відчуттів та сприйняття.

			<p>15. Ілюзії.</p> <p>Мислення</p> <p>16. Сучасні теорії мислення.</p> <p>17. Структура мислення.</p> <p>18. Загальна характеристика розумових операцій у сучасній психології.</p> <p>19. Логічні форми мислення.</p> <p>20. Основні етапи розумового процесу.</p> <p>21. Типи мислення та їх характеристика.</p> <p>22. Процес розвитку мислення в онтогенезі.</p> <p>23. Індивідуальні особливості розуму.</p> <p>24. Порівняльний аналіз мислення та уяви як форм раціонального пізнання.</p> <p>Уява</p> <p>25. Уява як форма раціонального пізнання.</p> <p>26. Функції уяви.</p> <p>27. Психологічні механізми уяви.</p> <p>28. Характеристика видів уяви.</p> <p>29. Мрія як особливий вид уяви.</p> <p>30. Класифікація видів уяви за ступенем умисності: довільне та мимовільне.</p> <p>31. Особливості відтворюючої та творчої уяви.</p> <p>32. Особливості просторової уяви.</p> <p>33. Активна та пасивна уяви.</p> <p>Пам'ять</p> <p>34. Загальна характеристика пам'яті та її роль у життєдіяльності й пізнавальній сфері.</p> <p>35. Теорії пам'яті.</p> <p>36. Основні якості пам'яті.</p> <p>37. Основні рівні вивчення механізмів пам'яті.</p> <p>38. Класифікація видів пам'яті.</p> <p>39. Довільна та мимовільна пам'ять.</p> <p>40. Довгострокова, короткочасна і сенсорна пам'ять.</p> <p>41. Загальна характеристика процесів пам'яті.</p> <p>42. Індивідуальні особливості пам'яті, типи пам'яті.</p> <p>43. Феномени та ефекти пам'яті.</p>
Семінар 7.	2	Емоційно-вольові процеси:	<p>Структура емоційної сфери особистості</p> <p>1. Загальна характеристика емоцій і почуттів людини.</p> <p>2. Структура, функції і роль емоцій.</p> <p>3. Роль «позитивних» і «негативних» емоцій.</p> <p>4. Роль і функції емоцій у керуванні поведінкою та діяльністю.</p> <p>5. Роль емоцій в когнітивних процесах і творчості.</p>

			<ol style="list-style-type: none"> 6. Теорії емоцій. 7. Фізіологічні механізми емоційних реакцій. 8. Емоційне реагування і його характеристики. 9. Властивості емоцій. 10. Настрій (емоційний фон в даний момент). 11. Причини різноманітності емоцій. 12. Різні підходи до класифікації емоцій. 13. Класифікації емоцій у зв'язку з потребами. <p>Проблема волі в психології</p> <ol style="list-style-type: none"> 14. Стан проблеми волі в психології. 15. Гетерономні теорії волі: асоціаніський підхід; інтелектуаліський підхід; афективна теорія волі (Вундт). 16. Стан проблеми волі в психології 20 ст. в зарубіжних дослідженнях: 17. Проблема природи волі в психології. 18. Поняття вольової дії. Співвідношення імпульсивного, усвідомленого, довільного і вольового дій. 19. Основні функції вольової дії. 20. Вольове зусилля. 21. Структура простого вольового акту. 22. Структура складного вольового акту. 23. Поняття вольові якості особистості. 24. Структура і загальні характеристики вольових якостей. 25. Класифікації вольових якостей.
Семінар 8.	2	Інструментальна функція психіки:	<p>Темперамент</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Темперамент як психодинамічна якість індивіду. 2. Загальна характеристика фізіологічних основ темпераменту. 3. Формальні теорії видів темпераменту. 4. Генетична теорія видів темпераменту. 5. Характеристика окремих властивостей нервової системи, які впливають на предметну діяльність. 6. Характеристика основних типологій темпераменту. 7. Психоаналітичні типології темпераменту. 8. Гуморальні типології темпераменту. 9. Конституційні типології темпераменту. 10. Факторні типології темпераменту. 11. Біполярні типології темпераменту. 12. Темперамент та діяльність. <p>Здібності</p> <ol style="list-style-type: none"> 13. Загальна характеристика здібностей людини. Здібності та розвиток людини.

		<p>14. Ознаки та характеристика поняття "здібність".</p> <p>15. Сучасні погляди на природу людських здібностей.</p> <p>16. Класифікація здібностей у сучасній психології.</p> <p>17. Загальні та спеціальні здібності, теоретичні та практичні здібності, навчальні та творчі здібності людини.</p> <p>18. Основна класифікація рівня розвитку здібностей.</p> <p>19. Природжені задатки та генотип.</p> <p>20. Розвиток задатків як соціально зумовлений процес. Потенціальні та актуальні здібності.</p> <p>21. Геніальність, обдарованість, талант, майстерство.</p> <p>22. Біосоціальна природа здібностей людини.</p> <p>23. Концепція здібностей.</p> <p>24. Френологія. Розвиток інших теорій щодо людських здібностей.</p> <p>25. Метод близнюків у дослідженні здібностей.</p> <p>Характер</p> <p>26. Характер як система найбільш стійких рис особистості.</p> <p>27. Протиставлення характеру та темпераменту.</p> <p>28. Визнання темпераменту природною основою характеру.</p> <p>29. Визнання темпераменту елементом характеру, його ядром.</p> <p>30. Загальні принципи побудови структури характеру</p> <p>31. Загальна характеристика типології характеру в сучасній психології.</p> <p>32. Формування та становлення типів акцентуації характеру.</p> <p>33. Психодинамічні типології характеру.</p> <p>34. Особливості формування характеру.</p> <p>35. Вплив національних, професійних, вікових факторів на формування індивідуального характеру.</p> <p>36. Стійкість та пластичність характеру.</p> <p>37. Характер та воля: "безхарактерна людина", "вольова людина".</p> <p>38. Вплив характеру на поведінку людини.</p>
--	--	---

4.4 План семінарських занять – заочна форма

№ семінару	Кіл-сть год.	Тема семінару	Ключові питання, що розглядаються
Семінар 1.	2	Емоційно-вольові процеси:	<p>Структура емоційної сфери особистості</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика емоцій і почуттів людини. 2. Структура, функції і роль емоцій. 3. Роль «позитивних» і «негативних» емоцій. 4. Роль і функції емоцій у керуванні поведінкою та діяльністю. 5. Роль емоцій в когнітивних процесах і творчості. 6. Теорії емоцій: 7. Фізіологічні механізми емоційних реакцій. 8. Емоційне реагування і його характеристики. 9. Властивості емоцій. 10. Настрій (емоційний фон в даний момент). 11. Причини різноманітності емоцій. 12. Різні підходи до класифікації емоцій. 13. Класифікації емоцій у зв'язку з потребами. <p>Проблема волі в психології</p> <ol style="list-style-type: none"> 14. Стан проблеми волі в психології. 15. Гетерономні теорії волі: асоціаніський підхід; інтелектуаліський підхід; афективна теорія волі (Вундт). 16. Стан проблеми волі в психології 20 ст. в зарубіжних дослідженнях: 17. Проблема природи волі в психології. 18. Поняття вольової дії. Співвідношення імпульсивного, усвідомленого, довільного і вольового дій. 19. Основні функції вольової дії. 20. Вольове зусилля. 21. Структура простого вольового акту. 22. Структура складного вольового акту. 23. Поняття вольові якості особистості. 24. Структура і загальні характеристики вольових якостей. 25. Класифікації вольових якостей.
Семінар 2.	2	Інструментальна функція психіки:	<p>Темперамент</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Темперамент як психодинамічна якість індивіду. 2. Загальна характеристика фізіологічних основ темпераменту за І.П. Павловим. 3. Формальні теорії видів темпераменту. 4. Генетична теорія видів темпераменту за

			<p>К. Конрадом.</p> <p>5. Характеристика окремих властивостей нервової системи, які впливають на предметну діяльність.</p> <p>6. Характеристика основних типологій темпераменту.</p> <p>7. Психоаналітичні типології темпераменту.</p> <p>8. Гуморальні типології темпераменту.</p> <p>9. Конституційні типології темпераменту.</p> <p>10. Факторні типології темпераменту.</p> <p>11. Біполярні типології темпераменту.</p> <p>12. Темперамент та діяльність.</p> <p>Здібності</p> <p>13. Загальна характеристика здібностей людини. Здібності та розвиток людини.</p> <p>14. Ознаки та характеристика поняття "здібність".</p> <p>15. Сучасні погляди на природу людських здібностей.</p> <p>16. Класифікація здібностей у сучасній психології.</p> <p>17. Загальні та спеціальні здібності, теоретичні та практичні здібності, навчальні та творчі здібності людини.</p> <p>18. Основна класифікація рівня розвитку здібностей.</p> <p>19. Природжені задатки та генотип.</p> <p>20. Розвиток задатків як соціально зумовлений процес. Потенціальні та актуальні здібності.</p> <p>21. Геніальність, обдарованість, талант, майстерність.</p> <p>22. Біосоціальна природа здібностей людини.</p> <p>23. Френологія. Розвиток інших теорій щодо людських здібностей.</p> <p>24. Метод близнюків у дослідженні здібностей.</p> <p>Характер</p> <p>25. Характер як система найбільш стійких рис особистості.</p> <p>26. Протиставлення характеру та темпераменту.</p> <p>27. Визнання темпераменту природною основою характеру.</p> <p>28. Визнання темпераменту елементом характеру, його ядром.</p> <p>29. Загальні принципи побудови структури характеру</p> <p>30. Загальна характеристика типології характеру в сучасній психології.</p> <p>31. Формування та становлення типів</p>
--	--	--	--

			акцентуації характеру.
			32. Психоаналітичні типології характеру.
			33. Особливості формування характеру.
			34. Вплив національних, професійних, вікових факторів на формування індивідуального характеру.
			35. Стійкість та пластичність характеру.
			36. Характер та воля: "безхарактерна людина", "вольова людина".
			37. Вплив характеру на поведінку людини.

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Виконання завдання для самостійної роботи студентів є обов'язковим всіма студентами, проте за узгодженням з викладачем може бути виконана інша робота (тези, статті з дисципліни).

5.1. Підготовка доповіді на семінар

Перелік доповідей подано у пункті 4.3 Доповідь повинна бути завантажена у систему Moodle до її презентації. Критеріями оцінювання доповіді виступають: усна презентація доповіді на семінарському занятті. Критерії аналогічні критеріям опитування на групових заняттях (50%); повнота відповідей на питання поставленні після презентації доповіді (50% оцінки).

5.2. Написання есе.

Перелік тем есе подано у пункті 5.2.1 Есе необхідно завантажити у систему Moodle.

Критеріями оцінювання виступають:

1. повнота розкриття теми роботи (50%, 2 балів);
2. опора на першоджерела відповідно до теми роботи (30%, 2 балів);
3. дотримання вимог до структури роботи та технічного оформлення (20%, 1 бали).

5.2.1. Приклад тем для есе

1. Біологічні передумови виникнення свідомості людини.
2. Свідомість як форма відображення людиною дійсності.
3. Понять індивід, особистість, індивідуальність.
4. Індивідуальні та особистісні якості людини.
5. Установки, прагнення, ідеали та переконання, світогляд особистості.
6. Засоби діяльності та процес їх засвоєння.
7. Розкрийте поняття здібності та охарактеризуйте структуру здібностей.
8. Індивідуальні відмінності у здібностях людей.
9. Розкрийте поняття темперамент. Фізіологічні основи темпераменту.
10. Психологічна характеристика темперамента.
11. Зв'язок характеру з темпераментом, волею, мотивацією поведінки.
12. Розкрийте поняття уваги. Фізіологічні основи уваги.
13. Розкрийте поняття відчуття. Фізіологічні основи відчуттів.
14. Зв'язок відчуттів із діяльністю.
15. Дайте характеристику видам пам'яті.
16. Розкрийте індивідуальні особливості пам'яті.
17. Умови продуктивного запам'ятовування інформації.
18. Розумові дії та характеристика розумових операцій.
19. Індивідуальні особливості мислення.
20. Поняття емоції та почуття. Форми переживання емоцій та почуттів.

5.3. Теми рефератів.

1. Метод інтроспекції та проблема спостереження в психології пізнання.
2. Картезіанська філософія та дуалізм Р. Декарта.
3. Психологічні погляди Г. С. Сковороди.
4. Робота І. М. Сеченова "Рефлекси головного мозку" та її значення для становлення вітчизняної психології.
5. Внесок О.Ф. Лазурського в розвиток вітчизняної психології на межі XIX-XX ст.ст.
6. Фундаментальні та прикладні галузі психології сучасності.
7. Система явищ, які вивчаються сучасною психологією. Значення психологічних знань для педагогічної теорії та практики.
8. Життєва психологія як основа донаукових психологічних знань.
9. Сутність людської психіки.
10. Багаторівневість психіки, її сутність.
11. Функціонування підсвідомого рівня психіки.
12. Ознаки людської свідомості.
13. Що становить собою психічне.
14. Що становлять собою механізми психіки.
15. Перетворення діяльності людини в філо- та онтогенезі.
16. Діяльнісне походження вищих психічних функцій.
17. Пізнавальні процеси як внутрішні компоненти діяльності.
18. Місце вмій та навичок в структурі людської діяльності.
19. Психічні процеси як форма діяльності.
20. Психологічний аналіз звичок людей.
21. Механізми формування та перетворення діяльності людини.
22. Становлення вищих психічних функцій в процесі діяльності за теорією Л.С. Виготського.
23. Теорія Д.М. Узнадзе та види неусвідомлюваних настанов.
24. Розвиток теорії З. Фрейда про несвідоме в сучасній психології.
25. Креативність, творчість як наслідок роботи надсвідомих процесів.
26. Теорії соціального навчання в сучасній психології (Е. Торндайк, Б. Скіннер).
27. Розвиток особистості в теорії ролей, в теорії поля (Е. Берн, К. Левін).
28. Гуманістичні теорії особистості.
29. Розуміння особистісного розвитку за Е. Фромом.
30. Класифікація змісту новітніх теорій особистості.
31. Культурно-історичний підхід до вивчення особистості
32. Історія та сучасні теорії особистості: наступність позицій.
33. Проблема норми та патології в розвитку особистості.
34. Умови та фактори нормального та аномального розвитку особистості.
35. Системно-структурні вітчизняні теорії особистості.
36. Загальна оцінка концепції Е. Еріксона.
37. Стійкість особистісних властивостей.
38. Типи темпераментів, їх психологічна характеристика.
39. Формування індивідуального стилю діяльності на підставі темпераменту
40. Конституціональні теорії темпераментів.
41. Властивості темпераменту та предметна діяльність людини.
42. Роль темпераменту в психічному розвитку людини.
43. Темперамент та фактори його формування.
44. Значення форм темпераменту для різних видів діяльності.
45. Характер та особистість: спільне та різне в цих поняттях.
46. Соціально-моральні типи характеру.
47. Сучасні факторні типології характеру.
48. Біполярні типології характеру
49. Здібності та обдарованість у дитячі роки.

50. Інтелект та розвиток здібностей.
51. Психологічна характеристика обдарованих людей.
52. Дослідження проблеми багатобічних здібностей в сучасній психології.
53. Біологічне та соціальне в здібностях.
54. Математичні здібності: їх структура та можливість виховання.
55. Психологія творчості та обдарованості.
56. Раціональне використання можливостей людини.

5.3.1. Вимоги до написання рефератів:

Метою написання реферату служить більш глибоке розуміння теми. Крім того, коли ми працюємо над рефератом, у нас виробляються навички організованості та цілеспрямованості, що корисно не тільки в навчанні.

- Обрану тему можна перефразувати, звузити, розширити тощо.
- Окрім реферативного опису робота обов'язково(!!!) повинна містити виклад власних думок студента по обраній темі.
- Робота повинна мати логічну структуру (вступ, основну частину, висновки).
- При написанні основної частини, рекомендується відштовхуватися від визначень ключових понять теми. Наприклад, якщо вибрана тема «Виховання і самовиховання особистості», то ключовими тут будуть поняття «особистість», «виховання», «самовиховання».
- Використання не менше трьох літературних джерел серед яких повинні бути представлені не тільки підручники, але й наукові праці дослідницького характеру (статті, монографії);
- Обов'язкова наявність списку літератури;
- Обов'язкова наявність посилань (у квадратних дужках) на використані літературні джерела.
- У якості літературних джерел допускається використання статей або інших оригінальних наукових матеріалів, узятих з мережі Інтернет. Але не готові реферати, курсові, контрольні, тощо.
- Самостійність роботи – найголовніша обов'язкова вимога. Робота обов'язково проходить перевірку «на плагіат»; готові реферати, «викачані» з популярних студентських сайтів не приймаються.

Вимоги до оформлення письмової тематичної роботи:

- Мова – державна.
- Стиль – науковий.
- Послідовність – логічна.
- Формат сторінок – А4.
- Шрифт та розмір – Times New Roman, 14.
- Міжрядковий інтервал – полуторний.
- Обсяг реферату: 10-15 стор.
- Поля: ліве поле – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє і нижнє – 20 мм.
- Простий план – 3-4 розділи.
- Список джерел – 5-10 найменувань.
- Заголовки розділів пишуться – ВЕЛИКИМИ літерами.
- Заголовки підрозділів пишуться – Маленькими літерами (крім першої).

5.4. Укладання словника психологічних термінів

З метою кращого розуміння складних питань психологічної теорії та практики, глибокого проникнення в сутність тих чи інших соціально-психологічних проблем, знайти правильний вихід зі складних життєвих ситуацій пропонується укласти словник психологічної термінів.

Вимоги до його укладання: тип словника – енциклопедично-довідковий (словникова стаття складається з двох частин – назви поняття і його означення (дефініції). Статті у

словнику розміщуються в алфавітному порядку. Формат сторінки А4. Шрифт – Times New Roman, кегль 14, міжрядковий інтервал – 1,15. Поля: справа, зліва, зверху, знизу – 20 мм.

5.5. Неформальна освіта

Самостійне опрацювання курсів неформальної освіти – онлайн-курси (або окремі модулі курсів) на освітніх платформах **Prometeus, EdEra, Coursera**.

За результатами проходження програм неформальної освіти мають бути надані сертифікати, що засвідчують завершення курсу.

Зміст онлайн-курсу має відповідати змісту академічної дисципліни (або окремих тем).

Враховуватимуться ті онлайн-курси, які здобувач освіти пройшов під час навчання за відповідною освітньою програмою та які завершилися отриманням сертифікату (10–30 балів із урахуванням обсягу онлайн-курсу).

Рішення про зарахування кредитів і результатів навчання ухвалює кафедра.

5.6. Написання контрольної роботи (тестові завдання).

Критеріями оцінювання виступають: правильна відповідь на тестові запитання (1x15=15).

5.6.1 Приклад контрольної роботи

1. Які з наведених визначень психології є правильним?

А) Психологія – це наука, що вивчає психіку людини та закономірності її психічної діяльності.

Б) Психологія – це наука, що вивчає процеси активного відображення людиною й тваринами об'єктивної реальності у формі відчуттів, сприймань, понять, почуттів та інших явищ психіки.

В) Психологія – це наука про закономірності, механізми і факти психічного життя людини і вищих тварин.

2. Вкажіть, яке з визначень психіки є правильним.

А) Психіка — це суб'єктивне відображення суб'єктивного світу.

Б) Психіка — це суб'єктивне відображення об'єктивного світу.

В) Психіка — це об'єктивне відображення об'єктивного світу.

3. Яке з тверджень є правильним:

А) Головним чинником історичного розвитку людської свідомості є праця.

Б) Головним чинником історичного розвитку людської свідомості є суспільний спосіб життя.

В) Головним чинником історичного розвитку людської свідомості є праця та суспільний спосіб життя.

4. Метод дослідження який полягає у цілеспрямованому, планомірному сприйманні об'єктів у пізнанні яких зацікавлена особистість називається:

А) експеримент;

Б) спостереження;

В) соціометрія.

5. Назвіть метод дослідження в ході якого вчений здійснює систематичне спостереження за реакціями досліджуваного на змінні фактори:

А) бесіда;

Б) тест;

В) експеримент.

6. Самосвідомість особистості це:

А) здатність людини виділяти себе з оточуючого світу та розрізняти відчуття, які йдуть від власного тіла;

Б) усвідомлення людиною себе самої як особистості: стосунків з іншими людьми, власних рис характеру, дій, вчинків та їх мотивів, розумових, фізичних та моральних якостей;

В) усвідомлення своїх моральних та фізичних якостей, свого ставлення до інших людей, явищ суспільного життя.

7. Своєрідне, неповторне сполучення таких психологічних особливостей людини, як характер, темперамент, особливості перебігу психічних процесів, особливості мотиваційної сфери це:

А) особистість;

Б) людина;

В) індивідуальність;

Г) індивід.

8. Система мотивів особистості які змушують її діяти у відповідності до її поглядів і принципів називається

А) переконання;

Б) інтерес;

В) потреба.

9. Необхідність у якій проявляється залежність людини від певних умов, необхідних для її життя та діяльності називається:

А) установки;

Б) потреби;

В) мотиви.

10. Чи припиняється свідоме контролювання дії, тоді коли вона стала звичною, автоматизованою?

А) так

Б) ні.

11. Діяльність, яка полягає у відтворенні дітьми дій дорослих і відносин між ними, спрямована на пізнання навколишньої дійсності називається:

А) навчання;

Б) гра;

В) трудова діяльність.

12. Здібності, які певною мірою виявляються у всіх видах діяльності людини це:

А) практичні здібності;

Б) спеціальні здібності,

В) загальні здібності;

Г) сенсорні здібності.

13. Передумовою розвитку здібностей є:

А) природні задатки;

Б) діяльність людини;

В) постійні вправляння у тих чи інших діях.

14. Обдарованість – це найвищий щабель розвитку здібностей, що виявляється у творчій діяльності, результати якої мають історичне значення в житті суспільства

А) Так

Б) Ні.

15. Тип темпераменту, який характеризується сильними почуттями, які швидко виникають, емоційною збудливістю, запальністю, великою рухливістю, виразними жестами, багатомімікою.

- А) Сангвінічний.
- Б) Холеричний.
- В) Флегматичний
- Г) Меланхолічний.

6. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Освітній процес при викладанні дисципліни забезпечується:

I. Технічні засоби навчання: ноутбук; проектор;

II. Програмне забезпечення: Power Point, Microsoft Excel, платформа дистанційного навчання Moodle.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЮ

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) інтерактивний метод, пояснювально-ілюстративний, метод наукового порівняння, метод проектів у формі індивідуальних/групових навчальних проектів, частково-пошуковий метод, дослідницький метод.
- 2) вирішення творчих практичних завдань.

На семінарських заняттях застосовуються:

- 1) доповіді;
- 2) дискусійне обговорення проблемних питань;
- 3) рішення практичних завдань.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни може проводитися у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів на лекції щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі відкритих питань;
- 4) Індивідуальна робота передбачає виконання наукових робіт у вигляді рефератів
- 5) вирішення практичних завдань.

Структура екзаменаційного білету: три теоретичні питання.

8. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Контроль рівня засвоєння навчального матеріалу здійснюється шляхом перевірки знань студентів на заліку згідно розкладу сесії.

У відповідності до положення про систему рейтингової оцінки знань студентів при вивченні дисципліни «Психологія» застосовується наступна система оцінювання роботи студентів.

Денна форма навчання

№	Вид контролю	Максимальна кількість балів	Термін виконання
1	Опитування та доповідь на семінарах	3x5=15	Протягом семестру
2	Написання есе	2x5=10	Протягом семестру
3	Підготовка реферату	1x10=10	Протягом семестру
4	Укладання словника психологічної термінів	1x10=10	Протягом семестру
5	Неформальна освіта	1x10=10	Протягом семестру
6	Написання контрольної роботи	1x15=15	Протягом семестру
	Залік	30	
	Разом	100	

Заочна форма навчання

№	Вид контролю	Максимальна кількість балів	Термін виконання
1	Опитування та доповідь на семінарах	3x5=15	Протягом семестру
2	Написання есе	2x5=10	Протягом семестру
3	Підготовка реферату	1x10=10	Протягом семестру
4	Укладання словника психологічної термінів	1x10=10	Протягом семестру
5	Неформальна освіта	1x10=10	Протягом семестру
6	Написання контрольної роботи у	1x15=15	Протягом семестру
	Залік	30	
	Разом	100	

8.1. Критерії оцінювання

Опитування та виступи на групових заняттях – форма контролю, яка дозволяє оцінити вміння студентів самостійно опрацьовувати матеріал та викладати його, відповідати на запитання викладача та колег. Максимальна оцінка за відповідь на семінарському занятті – 5 балів. Критеріями для оцінювання виступають:

Оцінка 5 балів ставиться у випадку:

- студент вільно володіє, визначеними програмою, знаннями й уміннями;
- правильно і в достатній кількості добирає необхідні для відповіді факти;
- висловлює власне ставлення до навчального матеріалу;
- відповідь чітка і завершена;
- мова добра.

Оцінка 4 балів ставиться у відповідності з попередніми вимогами, але:

- студент має незначні ускладнення при використанні визначених програмою знань і умінь;
- при доборі фактів припускається незначних помилок;
- власне ставлення студентом висловлюється, але в аргументації зустрічаються окремі неточності;
- мова добра.

Оцінка 2-3 бали ставиться в такому випадку:

- студент користується лише окремими знаннями й уміннями;
- порушує логіку викладу;
- відповідь недостатньо самостійна;
- аргументація слабка;
- є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках;
- мова спрощена.

Оцінка 0-1 бали ставиться в разі незнання більшої частини матеріалу, відсутності будь-якої логіки викладу, а саме:

- студент не володіє необхідними для здійснення завдання уміннями;
- головного фактичного матеріалу не знає.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Плани лекційних занять.
3. Плани семінарських занять.
4. Завдання для самостійної роботи.
5. Рекомендована література: базова та додаткова.
6. Інформаційні ресурси.

10. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумковий контроль проводиться у відповідності з навчальним планом у формі семестрового заліку. Залік з даної дисципліни має на меті перевірку знань студентів з теорії і виявлення навичок застосування отриманих знань при вирішенні практичних завдань, а також навичок самостійної роботи з навчальною і науковою літературою. Залік проходить в усній формі за білетами.

10.1. ЗАПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЗАЛІКУ

1. Поняття про психологію. Завдання та предмет психології.
2. Методи та принципи психології.
3. Етапи розвитку психології як науки.
4. Структура сучасної психології.
5. Класифікація психічних явищ: психічні процеси, психічні стани, психічні якості особистості.
6. Подразливість та чутливість.
7. Основні функції психіки.
8. Свідомість як найвищий рівень психічного відображення.
9. Роль праці в формуванні та розвитку особистості людини.
10. Форми розвитку психіки.
11. Структура свідомості. Самосвідомість, розвиток самосвідомості.
12. Розвиток діяльності людини в онтогенезі.
13. Мотиви діяльності. Мотиви та потреби людини.
14. Структура діяльності. Види діяльності.
15. Фізіологічні основи психіки людини.
16. Взаємозв'язок психіки та мозку людини.
17. Поняття індивіду, первинні та вторинні властивості.

18. Психологічна характеристика індивіду.
19. Поняття особистості та її якості.
20. Поняття індивідуальності. Передумови формування індивідуальності.
21. Стійкі риси особистості, їх формування.
22. Поняття про темперамент та його основні якості.
23. Темперамент як центральне утворення в структурі психодинамічних якостей індивіду.
24. Гуморальна класифікація темпераментів.
25. Співвідношення темпераментів та типів нервової системи за І.П. Павловим.
26. Взаємозв'язок темпераменту та характеру.
27. Поняття характеру, стійкі риси характеру.
28. Структура характеру. Формування характеру.
29. Теоретичні та експериментальні підходи до дослідження характеру.
30. Загальна характеристика соціальних характерів.
31. Типологія характерів за Е.Фромом.
32. Акцентуйовані характери за К.Леонгардом.
33. Типологічна модель характерів за О.Є.Лічко.
34. Маніпулятивні характери за типологією Е.Шострома.
35. Модель індивідуальних характерів за К.Юнгом.
36. Поняття потреб, їх функції. Стадії формування та ознаки потреб.
37. Поняття про здібності. Ознаки здібностей
38. Види здібностей. Потенційні та актуальні здібності.
39. Здібності та задатки.
40. Умови та передумови формування людських здібностей.
41. Структура загальних здібностей. Поняття про спеціальні здібності.
42. Уявлення про свідомість, пізнавальну сферу людини у функціональній психології.
43. Когнітивна психологія про пізнання та пізнавальні процеси.
44. Концепція Ж.Піаже про розвиток інтелекту.
45. Діяльнісний підхід у вивченні пізнавальної сфери.
46. Інтеріорізація як основний механізм формування пізнавальних процесів.
47. Специфіка процесу пізнання. Почуттєве та раціональне пізнання.
48. Структура пізнавальної сфери людини.
49. Основні методи вивчення пізнавальної сфери в психології.
50. Відчуття як елементарний пізнавальний процес.
51. Основні властивості відчуттів. Специфіка болючих відчуттів.
52. Психофізичні і психофізіологічні закономірності відчуттів.
53. Чутливість. Пороги чутливості. Абсолютні пороги чутливості.
54. Адаптація органів почуттів.
55. Загальна характеристика сприйняття. Класифікація сприйняття.
56. Основні властивості сприйняття.
57. Цілісність і структурність сприйняття.
58. Константність сприйняття. Осмисленість сприйняття.
59. Сприйняття простору та його ілюзії. Сприйняття прямування та його ілюзії.
60. Апперцепція сприйняття.
61. Порівняльна характеристика відчуттів і сприйняття.
62. Загальна характеристика уваги. Види уваги.
63. Фізіологічні основи уваги. Основні властивості уваги.
64. Основні теорії уваги. Проблема уваги в сучасній психології.
65. Загальна характеристика пам'яті. Її роль у життєдіяльності і пізнавальної сфері людини.
66. Основні якості пам'яті. Класифікації видів пам'яті.
67. Рухова пам'ять, емоційна пам'ять, образна пам'ять, словесно-логічна пам'ять.
68. Довільна і мимовільна пам'ять.
69. Довгострокова, короткочасна і сенсорна пам'ять.

70. Загальна характеристика процесів пам'яті.
71. Запам'ятовування. Забування, основні причини забування.
72. Відтворення, узнавання, пригадування, спогади.
73. Індивідуальні особливості пам'яті.
74. Типи пам'яті. Теорії пам'яті. Методи дослідження пам'яті.

10.2 ЗРАЗОК «НУЛЬОВОГО» ВАРІАНТУ ЗАЛКОВОГО БІЛЕТУ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Рівень вищої освіти – перший бакалаврський

Галузь знань: А Освіта

Спеціальність: А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Предметна спеціальність А4.11 Фізична культура

Навчальна дисципліна – **ПСИХОЛОГІЯ**

ЗАЛКОВИЙ БІЛЕТ

1. Взаємозв'язок темпераменту та характеру.
2. Загальна характеристика процесів пам'яті.

Білет затверджено на засіданні кафедри Соціальної роботи, педагогіки і логопедії

Протокол № ____ від _____ 2025 року

Завідувачка кафедри, професорка
Екзаменатор, доцент

Наталія САВІНОВА
Руслан ЧУБУК

11 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

11.1 Основна

1. Tamozhska Iryna, **Chubuk Ruslan**, Pienov Vadym, Myroshnychenko Nataliia, Prokofyeva Lyubov, (2024) Innovative teaching methods for developing basic skills in higher education students through real professional contexts. Salud, Ciencia y Tecnología – Serie de Conferencias. 2024; 3:1214 doi: 10.56294/sctconf2024.1214Voi. 3-2024. <https://conferencias.ageditor.ar/index.php/sctconf/article/view/1214>
2. Ruslan Chubuk. THEORETICAL BASIS OF USING INNOVATIVE TEACHING METHODS IN HIGHER EDUCATION. Contemporary innovative and information technologies of social development: educational and legal aspects. Edited by Aleksander Ostenda and Iryna Ostopolets. Series of monographs Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts. Katowice School of Technology **Monograph 24** Wydawnictwo Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach, 2019. P. 15-23. ISBN: 978-83-952000-8-3 http://www.wydawnictwo.wst.pl/oferta_wydawnicza_-_dostp_otwarty_oraz_zakup_publicacji_wydawnictwa/
3. Губенко І. Я Основи загальної і медичної психології, психічного здоров'я та міжособового спілкування : підручник / І.Я. Губенко, О.С. Карнацька, О.Т. Шевченко. – 3-е вид., стер. Київ : ВСВ «Медицина», 2021. 312 с.
4. Загальна психологія. Підручник. / Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук З.В. та ін. 9-е вид. Київ : Каравела, 2020 р. 464 с.
5. Загальна психологія : навч. посібник / Т. Б. Поясок [та ін.] ; Кременчуц. нац. ун-т ім. М. Остроградського, Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : ФОП Бровін О. В., 2023. – 396 с.
6. Максименко С. Д. Загальна психологія. Видання 3є, перероблене та доповнене. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2021-272 с.
7. Медична психологія:підручник / за редакцією академіка С. Д. Максименка. Том І. 3-е вид. доробл. і доповн. Київ: «Видавництво Людми-ла», 2023. 512 с.
8. Москалець В. П. Загальна психологія: підручник. Київ: Ліра, 2020. 564 с. <https://lira-k.com.ua/preview/12628.pdf>
9. Поясок Т. Б. Загальна психологія: навчальний посібник / Т.Б. Поясок, О.І. Беспарточна, О.В. Квасник, В.В. Шаполова. – Харків: ФОП Бровін О.В., 2023. – 512 с.
10. Чубук Р.В. «Впровадження інноваційних методів навчання та інноваційних технологій викладання у вищій школі». Професійна підготовка майбутніх фахівців соціономічної сфери: педагогічні інновації: **монографія** / [Гол. ред. В. В. Корнєшук]. – Одеса : ФОП Бондаренко М.О., 2019.

11.2 Допоміжна

1. Загальна психологія : метод. рек. для студентів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти спец. 012 Дошкільна освіта ОПП «Дошкільна освіта (Психологія в закладах дошкільної освіти)» та спеціальності 016 Спеціальна освіта «Логопедія» / уклад.: Олійник М., Колтунович Т. Чернівці, 2022. 85 с.
2. Загальна психологія. Теоретико-методологічні основи науки [Електронний ресурс]: Навч. посіб. / О. В. Ловка, Л. Л. Борисенко, Л. А. Колесніченко, Л. В. Музичко, А. В. Тімакова, Д. Г. Лавриненко / За заг. ред. О. В. Ловкої. — К.: КНЕУ, 2019. — 390, [2] с. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/38130/lovka_19.pdf?sequence=1&isAllowed=y
3. Загальна психологія: [підручник для студ. вищ. навч. закладів] / [О. В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук ін.]; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. К. Каравела. 2019. 464 с.
4. Католик Г., Калька Н. Психологія особистості (в схемах, презентаціях і таблицях): навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2022. 158 с.
5. Максименко С. Д. Психогенетичний потенціал особистості: монографія. Т.1. Київ : Видавництво Людмила, 2021. 704 с.

6. Яланська С. П. Загальна психологія : конспект лекцій : навчальний посібник для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня - бакалавр. 2-ге вид. виправл. і доп. Полтава : Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, 2023. 191 с.
7. Чубук Р.В. Методичні рекомендації до вивчення курсу «Педагогіка» / Р.В. Чубук. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. – 48 с. – (Методична серія; вип. 307). <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/392>
8. Чубук Р. В. Професійна мотивація та адаптація студентів до навчання у закладі вищої освіти. Чорноморський національний університет ім. Петра Могили Всеукраїнська науково-методична конференція «МОГИЛЯНСЬКІ ЧИТАННЯ – 2024: Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти» XXV Всеукр. наук. -практ. конф.: тези доп.: Соціальна робота в умовах сучасних соціально-економічних викликів. Миколаїв, 6-10 листоп. 2024 р., / ЧНУ ім. Петра Могили. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2024.
9. Чубук Р. В. Психолого-педагогічні аспекти розвитку і самореалізації особистості студента в процесі професійної підготовки. Ольвійський форум – 2024: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі : XXI міжнар. наук.-практ. конф. 20-23 червня 2024 р., м. Миколаїв: програма і тези: / Чорном. нац. ун-т ім. Петра Могили. – Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2024.
10. Чубук Р. В. Професійне становлення майбутніх фахівців соціальної сфери в контексті розвитку професійної компетентності. Чорноморський національний університет ім. Петра Могили Всеукраїнська науково-методична конференція «МОГИЛЯНСЬКІ ЧИТАННЯ – 2023: Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти» XXV Всеукр. наук. -практ. конф.: тези доп.: Соціальна робота в умовах сучасних соціально-економічних викликів. Миколаїв, 6-10 листоп. 2023 р., / ЧНУ ім. Петра Могили. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2023.

11.3 Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Пошукова система Google Scholar <http://scholar.google.com/>
2. Пошукова система Base <https://www.base-search.net/>
3. Система пошуку наукової інформації у відкритих архівах України (SSM) <https://oai.org.ua/>
4. <http://www.nbuu.gov.ua>
5. <http://psychology-naes-ua.institute>